

Z CIZÍCH REVUÍ

a) *Revue srbské.*

Ratnik.

Svazek IV., roč. XLIV. — 1928.

(Dokončení.)

Co se vyloučení hluku týká, bylo použito s dobrým výsledkem speciálních sluchátek, která pevně přiléhají k uším. Velikých úspěchů při použití radioaparátů na tancích dosáhli Američané za světové války. Prvně použité radiotel. stanice telegrafní na tancích působily na 8 km; později pak při zřízení speciálních radiových tanků zvýšena působnost na 16 km; těchto aparátů bylo možno použít i pro radio-telefon. Nejlepší radiotel. stanici telegrafní a telefonní je v nejnovější době SCR—143 a bývá montována na útočné vozy. Taková stanice má akční radius, závislý na výšce anteny, a to od tanku k tanku 16 km a od tanku k štábům 24—32 km. Antena těchto stanic

má velmi malé rozměry (asi 10 m); délka vlny je od 350—750 m u vysilače a u příjemce 200—1200 m. Celý aparát je umístěn v nejchráněnější části vozu.

V další stati vyjímá autor z francouzské instrukce krátké pojednání o službě radiových tanků.

Radiový tank (tank pro spojení) má za úkol udržovati spojení. Jsou právě tak pohyblivé jako bojové tanky, ale nejsou vyzbrojeny. Rozmísťují se nazad do hloubky fronty na různých bodech a představují mezi sebou pohyblivé obrněné radiostanice. Odevzdávají rozkazy velitele podřízeným jednotkám, odevzdávají požadavky podřízených jednotek dotčeného velitelství o podporu palby, zejména dělové, dávají zprávy zpředu dozadu, zejména zpravují velitele o dosažení určitých linií a o bodech, kterých vlastní vojska dosáhla a které drží ještě nepřítel.

Posádka radiových tanků se skládá z velitele tanku, z radiotelegrafisty a mechanika.

Způsob odevzdávání: Pro spojení s jednotlivými velitelskými je radiový tank opatřen přijímací i vysílací stanicí, která se přizpůsobí radio-telefonické síti divise. Nutno dbáti těchto pravidel: Rozkazy, vydávané praporům první linie vel. pluků, postupují divísní radiotel. stanice tlumenými vlnami.

Rozkazy a požadavky pěchoty a tankových bojových jednotek se postupují radiovými tanky, a to: pokud se týkají dělostřelectva a všeobecného průběhu boje, postupují se radiotel. stanicí u štábu divise, pokud se týkají vel. pluků a pěších jednotek v záloze, postupují se stanicí velitele divísní pěchoty a zprávy týkající se útočných vozů postupují se jedné nebo druhé ze zmíněných stanic, což závisí na stanovišti velitele praporu tanků. Konečně zprávy týkající se sousedních pěších a tankových jednotek odevzdávají se sousedním radiovým tankům.

Radiové tanky nemohou vlastními pojítky udržovati spojení s částmi pěchoty. V té věci mají úlohu telegrafních stanic, které přijímají a vypravují depeše, ale nesestavují a neodesílají telegramy.

Proto jsou velitelé pěchoty povinni zaslati velitelům radiových tanků takové požadavky nebo zprávy, které chtějí, aby byly dopraveny dozadu; vyšlou k nim dvě ordonance pro dodávání telegramů pro jejich štáb, pokud byly zachyceny radiovým tankem. Tyto telegramy se zasílají uzavřené a šifrované.

Radiový tank nebojuje s ostatními tanky. Rozmístění radiových tanků, jejich technické údaje a stanice, které jsou s nimi spojeny, stanoví se plánem pro organizaci spojení v divisi.

Rozmístění tanků závisí na jejich počtu a na rozmístění pěchoty. Obvykle se přiděluje divisi jeden prapor útočných vozů, který má 3 radiové tanky. V úseku každého pluku v první linii se určuje jeden radiový tank. Vel. divise může si podle okolností ponechat jeden radiový tank v záloze, kdyby jeden nebo druhý byl z boje vyřazen.

Použití radiových tanků. Umisťují se obvykle v blízkosti stanoviště vel. praporů první linie. Má-li pluk, jemuž je přidělen radiový tank, jeden prapor v první linii, dostane tento prapor radiový tank. Je-li v boji zúčastněno od jednoho pluku několik praporů, je radiový tank buď u vel. onoho praporu, který má důležitou úlohu, nebo na onom místě, odkud lze

nejlépe udržovati spojení se všemi prapory první linie.

Premisťují-li se stanoviště velitelski za boje, oznamují to vel. praporů vel. radiového tanku, uvědomující jej zároveň o rozmístění nových stanovišť velitelski, o jejich ose postupu a o době, kdy má tank jich opět dosáhnouti. Vel. radiového tanku uvědomuje opět vel. praporů, kudy postupuje z dřívějšího svého stanoviště a za jakou dobu myslí, že bude na určeném novém místě.

Radiové tanky zůstávají přiděleny praporu tak dlouho, dokud není boj skončen a dokud není zřízeno spojení s týlem radiotel. stanicemi a telegrafními stanicemi zemními.

Radiový tank má se vystříhati co možná přemisťování, dokud toho není nutno potřeby.

Používá-li se radiových tanků, znamená to, že se mají přehlížeti ostatní pojítka.

Mimo to má radiový tank též své speciální úlohy a bývají svěřovány radiovým tankům v záloze. Tyto úlohy jsou: odevzdání zvlášť důležitých zpráv, kontrola a opravy děl, palby a j. Jsou též účastny při zpravodajské službě praporů první linie.

Podporučík - pozorovatel Vojislav V. Jankulov: Postavení a rozvoj vojenského letectva evropských států do r. 1914.

Pisatel uvádí zde celkem známá historická data o postavení a vývoji speciálně vojenského letectva do r. 1914.

Obšírněji se rozpisuje o voj. letectvu v Srbsku, kde první letecká jednotka byla organizována r. 1910 a skládala se ze 2 balonů. Prvním a jediným letcem byl tehdy kapitán Kosta Miletić, který absolvoval balonovou školu v Rusku. Uvádí pak účast srbského letectva ve válkách s Tureckem a Bulharskem r. 1912 a 1913. Do světové války šlo Srbsko r. 1914 s 5 letadly a s 1 balonem. Ke konci uvádí podle let smrtelné případy v letectvu vůbec.

Zen. podporučík Pred. Arandjelović: Verdun.

Je to čistě historický článek, pojednávající o historii pevnosti Verdunu od nejstarší doby až po dobu nejnovější.

Svazek V., ročník XLIV. — 1928.

Gen. Drag. Ljub. Uzun Mirković: Použití dopředu posunutého dělostřelectva na Gučevu r. 1914.

Má pokračování v VI. a VII. svazku a bude uveřejněno v příštím čísle.

Plk. (nyní generál) Mil. V. Radivojević: Taktika a technická pravidla při podkopovém boji.

Článek čistě odborný a s vojenského stanoviska velmi poučný. Pojednává v úvodě všeobecně o podkopovém boji, pak o taktických pravidlech při podkopovém útočném boji, při podkopovém obranném boji a při vedení podzemních podkopových bojů vůbec. Pak rozbírá technická pravidla pro podkopový boj.

Pplk. Ilije T. Panic: Povstalecké války. Charakteristika a způsob vedení povstaleckých válek s historickými příklady (boje Černohorců a Srbů proti Turkům, španělské a tyrolské povstání proti Francouzům, boje francouzských povstalců v r. 1870—71, boje proti povstalcům polským r. 1831, hercegovským r. 1878 a proti Burům r. 1900).

Smluv. voj. lékař dr. Dimitrij Karotel: Tři plynové útoky. Článek má za účel poukázat na praktický význam plynových útoků na příkladech ze světové války.

Uvádí se zde 3 plynové útoky na II. ruskou armádu r. 1916, která již v roce 1915 přestála jeden takový útok, při čemž bylo 80% bojovníků 55. pěší divise vyřadeno z boje.

Pisatel byl za války členem vyšetřovací komise, která první a druhý útok podrobně vyšetřovala a při druhém útoku byl přímo účasten, takže jeho článek se opírá o skutečnosti.

II. ruská armáda zaujímala frontu po obou stranách železniční magistrály Baranoviče—Minsk, jejíž severní a jižní posice se táhly skrze močály, a střední část posice, prostírající se okolo železniční stanice Krošín, byla jediným vhodným místem pro plynový útok, čehož Němci též využili. Řeka Šara dělila obě nepřátelské fronty, byla však velmi mělká, takže nebyla žádnou překážkou. Mimo to byla tato část posice důležitá i po stránce strategické, protože otvírala cestu pro Němce, kdyby neměli úspěchu, na Minsk.

První útok proveden v noci s 20. na 21. srpna 1916 na posice 9. arm. sboru sev. od vesnice Labuží, kde byla 42. p. div. a jižně 5. p. div.

Každá divise přestála plynový útok odděleně. Na 42. pěší divisi byly puštěny 3 vlny v době od 1 hod.—3 hod., na 5. pěší divisi od 1 hod. 20 min. do 2 hod. Plyn obsahoval beze sporu chlor a byl vypouštěn z celé série plynových baterií. Ztráty byly 20%; vznikly tím, že většina lidí byla opatřena plynovými maskami, které rychle propouštěly plyn, takže vlastně byly pro bojovou linii nepotřebné. Mimo to bylo mužstvo nevytrénováno v obraně proti plynovému útoku. I důstojníci měli masky schované v krytech a musili pro ně teprve běžeti, když již plyn byl v zákopech; taktéž mužstvo pracující v zákopech běželo pro masky dozadu nebo hledalo spásu v útěku. Plynový

útok byl provázen plynovou střelbou dělostřeleckou a ztečí na bodák. Boj skončil přes to neúspěchem Němců. Počet obětí byl veliký. Učiněn však veliký poznatek: oceňovati náležitě plynovou masku. Do hloubky posice se rozptýlil plyn asi na 8—10 km.

Druhý útok byl proveden mezi 23. a 24. zářím 1916 v úseku granátnického sboru (ves. Oljševiči—Jakimoviči—Adohovšina). O přípravách útoku byla vojska zpravena již od počátku září. 23. září drobně přišlo a vzduch byl vlažný. Divisní meteorolog hlásil možnost plynového útoku. Asi kolem 24. hod. zahájili Němci na posice 2. granátnické divise silnou kulometnou a dělovou palbu, trvající asi 40—50 minut a mající za účel maskovati charakteristické zvuky při vypouštění plynu z balonů, v kterých byl pod velkým tlakem. Všeho všudy byly vypuštěny 3—4 vlny, které přešly přes první linii a táhly se do hloubky posice asi 12—15 km. Většina plynu byl opět chlor, jak bylo zjištěno podle zápachu a z jeho účinku na kov a p. Někteří postižení hlásili těž, že cítili zápach po síře, svěžím semu neb ovoci, podle čehož by se dalo souditi, že plyn obsahoval též fosgen a sirovdíky. — Všeobecně byla vojska na útok připravena; ztráty byly podle setření odůvodněny náhodou (okamžité poškození masky), opožděným uvědomením o příchodu plynu a vlastní neopatrnosti.

Třetí útok proveden 15. listopadu 1916 na frontě 9. arm. sboru. Přípravy byly prozrazeny zběhy, kteří označili přesně místo plynových baterií; započeti útoku označil nepřítel pro své jednotky červenými a zelenými raketami a sirénou, což slyšela též vlastní speciální hlídka a dala signál „plyn“. Puštěny celkem 3 vlny. Koncentrace plynu byla mnohem silnější než u dřívějších útoků; meteorologické podmínky byly pro nepřitele příznivé, což bylo konstatováno tím, že i na 26 km za frontou byli nalezeni otrávení sedláci a zvířata. Plyn obsahoval opět chlor smíšený s fosgenem. Následky byly tytéž jako u druhého útoku. Při tomto útoku lze s určitostí tvrditi, že si každý, kdo měl a správně použil masky, zachoval život.

Ze všech 3 útoků dostalo se postupně trupám různých poznatků a poučení. Neboť ztráty proti r. 1915 byly mnohem menší a v r. 1916 postupně po každém plynovém útoku se zmenšovaly, jak můžeme posouditi z těchto údajů:

Plyn. útok :	r. 1915,	srpen 1916,	září 1916,	listopad 1916,
ztráty :	80%	20%	4%	3.5%

V další stati popisuje způsob plynového boje a dělí je na dvě skupiny:

všeobecný a individuální. Při první skupině uvádí použití zapálených hranic dříví, mající za účel buď dýmem anebo chrátým vzduchem vyzvednout plyn do výše, aby přeskočil přes zákopy jako přes překážku. To se však v praxi neosvědčilo. Dobře lze hranice použít před vchody do krytů, v kterých pak mužstvo mohlo být bez masek. Protiopatření praskovými chemickými prostředky při plynovém útoku nemělo výsledků. Čištění všech koutů v zákopech po útoku rozprašením hypofosfitu a sody bylo nezbytně potřeba.

Po útoku bylo nutno obrátiti zřetel na pitnou vodu a pokrmy, které byly místy úplně otráveny. Tomu se zabránilo tím, že voda a pokrmy byly uzavřeny do neprodyšných nádob.

Po neúspěchu všeobecných opatření v boji proti plynům obrácen zřetel na individuální ochranu, t. j. na plynové masky. V Rusku vyzkoušeno 7 různých masek. Plynové masky, zavedené za války v Rusku, daly se přibližně použít 3—5 měsíců.

V zacházení a použití masek zřízeny byly praktické kursy a cvičení a použito plynových komor.

Pro včasné oznamování atmosférických změn se zřetelem na možnosti plynového útoku měly veškeré divise své meteorology. Určovány zvláštní stráže, které sledovaly každý zvuk, hluk a p. v nepřátelských zákopech, který by nasvědčoval přípravám plynového útoku. Tyto hlídky byly opatřeny raketami, zvonky, aby mohly včas oznámiti pouštění plynu. Některé jednotky dávaly těmto hlídkám polní telefon, aby hlášení bylo rychlejší.

Dále pojednává pisatel o lékařské pomoci podle osobních zkušeností zažitých při druhém plynovém útoku r. 1916 na frontě 2. granátnické divise. — Jakmile vše nasvědčovalo tomu, že nepřítel připravuje plynový útok, vypracoval pisatel s přednostou zdravotnické služby divise plán, který byl za útoku pak prováděn. Podle tohoto plánu byl pisatel jako vedoucí zdravotnické služby první linie s plukovním obvazištěm ve středu úseku na místě ode všech jednotek stejně vzdáleném. Mezi první linií a obvazištěm měly podle plánu obstarávat převoz raněných zdravotnické vozy pluků, celkem jich bylo asi 60, protože útok byl předvídan v noci. Od plukovního obvaziště do divisi polní nemocnice bylo 5—7 kilometrů; odsun musila provést zdravotnická auta a vozy zdravotnických kolon, přidělených od zálohy armádního sboru; celkem asi 20 aut a 125 vozů. Plukovní obvaziště mělo telefonní spojení se všemi prapory první linie a s vel. divise, což umožňovalo dobré rozesílání vozů pro postižené otravou

a raněné. Útok trval 2 hodiny. Práce obvaziště začala o 3. hod. zrána a trvala do 6. hod. Pluk. obvazištěm prošlo 814 lidí. Na plukovním obvazišti pracoval celý sanitní personál divise.

Ke konci připomíná ochranu koní proti plynům. Za uvedených útoků, zejména u dělostřelectva, dány pro ochranu proti plynům koním na hlavu pytlíky na oves naplněné mokřým senem a veškerá zvířata zůstala zdravá; tam, kde nebyla tato opatření provedena, pohynula spousta koní.

Děl. plk. Rudolf H. Vaner: O koňských dostizích. Je to odborná úvaha o koňských dostizích a o koních používaných pro dostihy, o jejich chovu a trainingu.

Brig. žen. generál Nikola J. Arandjelović: Jeden krok k utvoření našeho vojenského názvosloví. Pisatel zdůrazňuje v článku velký význam ustálení vojenského názvosloví. Praví, že pro každou vědu, řemeslo, umění jsou vydána terminologická označení a výrazy, jen vojenská terminologie není dosud v SHS. ustálena. Je toho třeba, aby bylo jednotné dorozumívání a vyjadřování ve vojenské nauce, ve vojenské literatuře, ve všech vojenských školách a ve všech předpisech a pravidlech. Zejména je toho potřeba v technicko-taktických výrazech, kde se obzvláště pocituje nedostatek jednotného názvosloví. — Pak uvádí příklady, podle kterých je pro jednu věc několik názvů a navrhuje správné a jednotné pojmenování. Ukazuje též na to, že tato nejednotnost v terminologii vede pak při uveřejňování voj. studií a spisů k různým polemikám, kterým lze zabránit zavedením jednotností v označování různých vojenských zařízení a p. Praví, že se provedením jednotnosti terminologických výrazů ulehčí i jednotnost v myšlení a jednotnost doktríny.

Ke konci článku navrhuje k provedení toho, co uvedl, zřídit při výcvikovém oddělení hlavního štábu komisi z uznávaných autorit, třeba i pensionovaných, která by podle určitého plánu a programu pracovala o oficiální vojenské terminologii.

Žen. plk. Djordje Jorgović: Několik druhů bezdrátové telegrafie a naslouchací služba. Pisatel uvádí v článku 3 druhy bezdrátové telegrafie a to:

1. světelnou telegrafii.
2. signalisaci pomocí infračervených a ultrafialových paprsků.
3. telegrafii zemí.

K 1. Postupování zvuku je založeno na základě účinku světla na desku senenovou, která pod jeho vlivem mění svůj odpor. Ve světové válce použili toho hojně Němci.

Vysílací stanice záleží v spojení mikrofonu, baterie a elektrické lampy v jedné schránce. — Přijímací stanice se skládala ze selenové desky spojené přes baterii galvanickým proudem s telefonním sluchátkem.

Angličané dosáhli spojení pomocí světelné telefonie na 5–8 km reflektorem.

Světelná telefonie dochází velkého použití u vojsk pro spojení s předními částmi pro správné působení a zabezpečení úplné tajnosti při dorozumívání. Nedostatek toho druhu telefonie je v tom, že spojení je přerušeno tím okamžikem, jakmile přijímací aparát není vysílacím aparátem viděn. Proto se doporučuje toto spojení na stabilní frontě.

K 2. Tohoto způsobu spojení bylo hodně použito za světové války při spojení pomocí reflektoru.

Na vlastnosti infračervených paprsků, že zahřívají předmět, na který dopadají, zosnována signalisace. Vysílač se skládá ze silného zdroje světla s vylučováním infračervených paprsků.

K tomu účelu použito obloukové lampy Voltovy. Přijímač může být optický nebo akustický. V prvním případě se infračervené paprsky vysílají ve formě telegrafních značek morsových a píší černé čárky a tečky na fosforující tráce, čímž umožněno signalisovat ve dne i v noci na velké dálky.

V druhém případě je postaven v ohnisku zrcadla jakýsi druh misky nebo číšky, která je uvnitř pokryta sazemí a spojena s uchem telefonisty. Tato miska nebo číška přeměňuje značnou teplotu ve zvukové chvění. Tato signalisace na větší vzdálenosti není výhodná.

Dálka použití tohoto druhu spojení závisí na rozměrech zrcadla. Na francouzské frontě se pohybovala od 2–25 kilometrů. V nynější době se v tomto oboru provádějí usilovné pokusy jak v Evropě, tak i v Americe.

K 3. Uvádí celkem známou teorii telegrafie zemí a její použití vůbec, zvláště za poslední války. (Pokrač.)

Mjr. Valerius Komárek.

b) Revues ruské.

Vojna a revoluce.

Kniha 12 (1927).*)

Kapitan: Současně strategické a taktické otázky rumunské armády. Základní myšlenka stati: charakteristika boje mezi francouzským vlivem ve vojenství a národními rumunskými tendencemi. Rok 1922 byl ve znamení úplného „zamoreni“ Francouzi: instruktoři, francouzská válečná škola, organizace armády a služba v ní. Jen jezdectvu podařilo se uhájit své národní požadavky; Rumuni nepřistoupili na to, aby se jejich jezdectvo proměnilo podle francouzského vzoru na pěchotu na koních, jako se stalo ve Francii podle nového předpisu pro jezdectvo z roku 1920. V tomto vítězství rumunskému jezdectvu pomohl přízrak nebezpečí ruského jezdectva, proti němuž Rumuni podrželi starou zásadu ocenění jezdectva. Roku 1923 měla započítí redukce jezdectva, nebyla však provedena, naopak v roce 1925 bylo jezdectvo zesíleno.

Rumuni jsou proti pěstování metod posícní války, soudíce, že na to jim nestačí lidské zdroje; svou strategii zakládají na manévru; kryt soustředění jezdectvem a po dokončení soustředění vede se jím i hlavní úder. Tento způsob vyplývá i z nedostatku prostřed-

ků „mechanisace“ a z toho, že protivník má rozsáhlé prostory pro manévry. V poslední době lze pozorovati snahu vrátiti se od tříplukové organizace pěší divise k divisi čtyřplukové, aby divise měla větší manévrovací sílu.

Ke konci 1927 zaznamenává sovětský časopis 3 jezdecké divise (po 6 plucích) a 1 jez. brigádu (o 2 plucích) v Rumunsku.

Rumuni dávajíce přednost manévrum proti nepřátelským křídům, tím již také dávají přednost manévru vůbec proti francouzskému „klanění se palbě“. Třebaže se dnes naprosto nedá opovrhovati palbou, zdá se přes to, že Rumuni neoceňují dosti účinek palby. To potvrzuje tím, že Rumuni nepovažují přípravu útoku pěchoty dělostřelectvem za pravidlo.

V dělostřelectvu se přidržují těchto předpisových norem: povinná přítomnost dělostřelectva v předvoji; podřízení dělostřelectva ne veliteli dělostřelectva, nýbrž veliteli proudů; nutnost jeho pohyblivosti.

Způsoby boje: noční operace; odvetné údery v okamžiku, kdy protivník se teprve vzhopuje. Co se týká týlu, byl rumunský předpis „Směrnice o organizaci zásobování“ sestaven bývalým rakousko-uherským důstojníkem generálního štábu, který řídil za světové války etapní službu.

Palus: Operativní názory finského velení. Duch jejich vzat z práce bývalého náčelníka generálního štábu finské armády, gene-

*) Recenze knihy 7.—11. přineseme příště, neboť objednaná čísla došla nás pozdě.

rála Enkela (důstojníka starého ruského generálního štábu) „Problém obrany malých států“ (1925).

Strategie: Na jejich bedrech spočívá řešení útoků politiky, ale způsoby (obrana či ofensiva) zvolenými podle okolností. Charakter operací je dán existencí jediného nepřítele – Ruska. K úspěšnému boji s ním musí Finsko nezbytně počítati s pomocí spojenců, ale za nutnou se považuje strategická ofensiva s náhlým úderem silné masy na křídlo (bok); bití protivníka po částech v jezernaté krajině, kde prostory mezi jezery tvoří děfilé. Nezbytné jsou: manévrovací schopnost, partyzánská vojna, aktivní ženijní technika, operace na vnitřních liniích.

Petrovič: Polské autority o budoucí válce sovětského Ruska. Hlavním nepřítelem Polska (ze dvou: Ruska a Německa) je Německo. Využitím pomalosti ruské mobilisace je nutný úder na samém počátku války, přenesení války na nepřátelské území; tím se zdůrazňuje idea aktivnosti a úloha jezdecka. Ze dvou operačních směrů se považuje za hlavní směr jižně od Polesí, kudy se předpokládá první úder; po něm teprve úder severně od Polesí. Je zřejmo, že smutná zkušenost provedení tohoto válečného plánu v době války s bolševiky ještě nepřivedla Poláky úplně k rozumu. Příprava k budoucí válce je soustředěna na zesilování železniční sítě a hlavně na rozvoj automobilové dopravy; doplňkem k tomu je snaha využití terénních překrad, z nich na prvním místě Polesí.

Triandafilor: Materiál k úloham na štábní válečnou hru. Stať podává dostatečný materiál k studiu divise a sboru.

Boně Brujevič: Základy operativního vedení v moderní válce. Autor již dávno trpí charakteristickou vlastností psát spoustu věcí, které nepodávají naprosto nic nového. V carské armádě, využívaje blízkých styků s generálem Dragomirovem, měl možnost nejenom vystupovati s předělvkami taktiky svého učitele, ale i s mlhavými vlastními pracemi v tomto oboru. Právě takový dojem působí i shora uvedená stať, podávající velmi povrchní a myšlenkově chudý výklad základů současné taktiky. Charakteristické je to, že autor v staré armádě byl duší kroužku, který měl za úkol působiti proti zavedení nové metody (metody konkrétních námětů) vyučování vojenským vědám na válečné škole (podle francouzského vzoru). Výsledkem této kampaně bylo to, že Boně-Brujevič byl odvolán z učitelského místa na vá-

lečné škole. To jej ovšem strašně rozhněvalo a on úporně pokračoval na „starých kolejkách“; za revoluce však projevil neobyčejnou pružnost a připůsobilost, což jej vyneslo na povrch sovětské vlny.

Bukulič: Práce velitele. V odpověď na pokus Běleckého stanoviti vzájemné vztahy velitele a náčelníka štábu a zdůrazniti význam osobnosti velitelovy (čís. 1. Voj. i rev.) považuje autor tuto otázku za zcela rozřešenou ve správné formě sovětskými předpisy.

J. G.: Služební lhůty. Autor podává historická data o této otázce, počínaje r. 1705, kdy byla Petrem Velikým zavedena všeobecná neosobní branná povinnost s doživotní službou v záloze. Branná povinnost po velké řadě proměn proměnila se k roku 1914 v tyto služební lhůty:

Pres. služba Záloha

Pěchota a peší		
dělostřelectvo	3 l.	15 l.
ostatní pozemní		
vojstva	4 l.	13 l.
námornictvo	5 l.	5 l.

Hlavním nedostatkem starého ruského systému doplňování bylo to, že vycvičených záložníků bylo jen 20%, v rozhodném okamžiku války bylo v kádrových částech jen 6% kádrového stavu.

Autor uvádí tabulky služebních lhůt všech evropských armád a poukazuje na velmi charakteristickou zvláštnost: v kádrových armádách se lhůty přesnění služby (výcviku) zkracovaly a v milicních armádách prodlužovaly. Autor podává tento obrázek zabezpečení evropských armád záložníky k počátku války:

	Počet povinných brannou službou v záloze	Z nich vycvičených	% vycvičených
Německo	12.000.000	5.000.000	45%
Francie	6.000.000	3.000.000	46%
Rusko	26.000.000	5.000.000	20%
Rakousko	6.500.000	2.500.000	40%
Italie	6.000.000	1.500.000	25%

Zatížení vojenskou službou a výdaje na armádu stanoví autor takto:

	% poměru armády k obyvatel.	Početní stav armády v míru
Rusko	0.78	1.445.000
Německo	0.92	761.000
Rakousko	0.83	478.000
Francie	1.62	776.000
Italie	0.65	268.000

	Strav armády v mobilisaci	Státní výdaje v milionech předváleč. dolarů	Výdaj na obranu v milionech dolarů	Totál v %
Rusko	4,538.000			
Německo	1,880.000			
Rakousko	1,400.000			
Francie	2,032.000	754,3	280,0	37%
Itálie	1,060.000	496,5	123,4	25%

Co se týká využití 26 mil. lidí záloh, napočítaných v Rusku koncem roku 1916, bylo z toho počtu 14,5 mil. lidí povoláno do armády, 2 mil. zůstalo jich v oblastech obsazených protivníkem a uklouzlo tak voj. povinnosti, 3 mil. použito pro potřeby průmyslu a železnic, 5 mil. bylo neschopných ke službě a 1,5 mil. (s výzvou r. 1918) zůstalo nevyužito. Ztráty Ruska za války čítá autor na 7,036,087, z nichž bylo zabito nebo zemřelo na poranění 643,514, raněných, pohmožděných a otrávených plynem 2,754,202, zabitých a nezvěstných 2,638,271.

Zajímavé jsou údaje autorovy, týkající se rudé armády. K 1. srpnu 1920 bylo strážníků 4,876,110 a bojovníků všeho vřady 494,572, t. j. na 100 strážníků 1 bojovník.

Při oceňování služebních lhůt po válce začíná stať Německem, přinuceným k dobrovolnému doplňování s 12-letou službou přesměnění. Francie: ze 3 let zkráceno na 1½ r. a březnový zákon z r. 1927 potvrdil návrh generála Nolleta na jednoroční přesměnění službu (dosud ještě neuskutečněno), zmenšení počtu divisi, zvětšení jejich štábů. Itálie: 1½ r. návrh na přechod k 3—Směsíční službě. Polsko: nejprve 2 léta, později zkráceno na 1½ r. pro pěchotu, dělostřelectvo (kromě jízdního), sanitních, intendantů a vozačských vojsk — nástup služby dvakrát ročně: 1/X a 1/VI. — Finsko: 1 rok.

Zakončení statí je uveřejněno v 1. čísle časopisu za rok 1928, jehož údaje se týkají výhradně rudé armády. Roku 1918 byla služba dobrovolníků stanovena na 6 měsíců. Se zavedením povinné služby 1918 2/X rozkaz čís. 19 — 1 rok; 28. září 1922: pěchota a dělostřelectvo 1½ r., jezdecko, jezd. dělostřelectvo a technická vojska 2½ r., letectvo 3½ r., námořnictvo 4½ r.

Pro teritoriální vojska (8. srpna 1923) ustanovena lhůta 4 let a rok před zařazením do teritoriálního stavu: 3 měsíce přípravného období. Nicméně pro naprostou nevhodnost nebylo to uskutečněno a lhůta změněna ve 2 léta (21. března 1924). Podle „Zákona o povinné branné službě“:

1. od 19 do 20 let: branná příprava všech občanů;
2. od 21 let 5 let přesměnění služba:
 - a) služba v kádrové armádě,
 - b) služba v proměnlivém počtu teritoriálních vojsk,
 - c) mimovojenský výcvik pro přebýtky povolanců;
3. záloha: 1. záloha do 34 let,
2. záloha od 34 let do 40 let.

Giršfeld: Příprava sovětské ho Ruska k válce. Výhody svého tvrzení vidí autor v tom, co nazývá „urovnáváním“, které se neobyčejně zamlouvá teoretikům, ale jež se ještě ani zdaleka neuskutečňuje v praxi. Výzkumnými otázkami se zabývají: 1. Vědecko-výzkumná sekce ústřední sovětské společnosti k napomáhání obraně, za „spolupráce široké sovětské veřejnosti“ (?). Cílem je vyjasnění vlivu války na národní hospodářství a příprava sovětského hospodářství k obraně. 2. Rovněž taková sekce společnosti „aviachimá“ — zkoumání zkušeností v přizpůsobení národního hospodářství k potřebám obrany: studium světové a občanské války i zkušeností cizích států. Tento orgán se skládá z redakční komise a redakčního kolegia (koordinování prací). — Charakteristickým ukazatelem spolupráce „široké veřejnosti“ může být tato povinná podmínka práce obou zmíněných výzkumných orgánů: „Direktiva strany... musí se v pracích jasně a široce obrážeti.“

Šípek: Problém kovu v Rusku za světové války. Na válku šlo 75,5% všeho kovu. Hlavní nedostatek: opožděná přeměna ruského kovoprůmyslu na jeho vinou, nýbrž vinou vlády. A. Černý kov. Se ztrátou Polska zmenšila se ruská produkce v litině o 9%, v polotovarech o 12%, v hotových tovarech ze železa a oceli o 11%. Potřeba voj. správy černého kovu v r. 1916 byla 80,9 mil. pudů, což bylo 35,5% celkové potřeby, jež byla 241,3 mil. pudů. B. Barevný kov. Do války dováželo Rusko ze zahraničí: hliníku, niklu, olova, cínu 97% vši spotřeby, zinku 75% a mědi 15%. Z celkové roční spotřeby mědi v roce 1916 v množství 4829 tisíc pudů bylo v Rusku vyrobeno jen 1304 tisíce pudů. Ostatní bylo dovezeno.

Vinegradov i Kondašov: Letecko-chemická obrana velkého centra. I. Prostředky obrany děli autoři: 1. na aktivní stíhačí letectvo, protiletadlová děla a kulometry; autoři popírají užitečnost stálého hlídání stíhačů a doporučují jen jejich pohotovost ke vzletům při popla-

chu. Protiletadlová děla v několika prstenech kolem chráněného místa nebo pokrytí tohoto města palbou, zabírající celou chráněnou plochu. Nejlepší způsob je kombinování stíhačů s protiletadlovým dělostřelectvem; 2. na pomocné prostředky: světlo-mety, mikrofony, vzdušné pozorování (VNOS); 3. na pasivní prostředky: vzdušné přehradly proti letounům — „anglický fartuk“ a „italský tandem“; maskování — barvení, zhasňání onnu, rozptýlení vojenských budov, klamné stavby a konstrukce (klamná Paříž).

II. Pasivní opatření musí být učiněna občanskými orgány: plánování, maskování a opevňovací opatření.

III. Dále podává schema řízení vzdušné chemické obrany velkého centra.

Vladimírov: Jak dávat velitelům pozemních vojsk letectvo. Autor kromě všeobecně známé „abecedy“ nic nového nepodává.

Špilrejn: Politický slovník rudoarmejce moskevské posádky. Celkový závěr: za rok pobytu v armádě výchovný význam tohoto pobytu je vyjádřen 8% zlepšením chápavosti slov: místo 62% na začátku pokusu bylo na jeho konci 70% chápavosti a porozumění. Celkový ráz práce ukázal, že se pochopení slov i řeči přiblížily k spisovnému jazyku. Velmi charakteristická zvláštnost: jak se zdá, nejméně ze všeho znají rudi vojáci politické osobnosti přítomné i minulé doby. Lze pozorovati přetíženi slovníku cizími slovy, nemluvě ani o sovětských termínech.

Korol: Výchova, a automatizace. Jedna teorie považuje automatismus a „uvědomělost“ za navzájem se vylučující. Automatismus směřuje k tomu, učiniti z vojáka otroka a proto ho není v rudé armádě potřeba (!). Druhá teorie: automatizace vytváří návyky a je zvláště nutná u automatických zbraní a v boji, kde více funguje biologická stránka (instinkt) a ne sociální, projevující se v míru. Je velmi zajímavé srovnat tyto údaje s údaji sporu v téže věci ve statích Podsofského, Šeffersa (č. 1, 1927) a Bubnova (č. 2). Názory Korola, který dává větší význam biologické stránce člověka v boji, je určitě blíže k životu než teoretické výmysly zastánce snahy, přenést těžiště na politickou práci v boji.

Talankin: Vojenská reflexologie. Autor je proti výševedené teorii Korola. Beze všech důkazů autor prohlašuje: „Nejprve se musíme na bojovníka dívat jako na bytost sociální“. Dívat se může ovšem každý, jak je mu líbo, ale jaké to bude mít vý-

sledky, je velká otázka. Oporou autorovou je Marx, jehož teorie o válce, jak jsme se již dříve zmínili („VR“ 1928), nebyly vždy podařené. Kromě na Korola útočí autor i na autora učebnice „Taktiky“, Lingaua, který podle válečných zkušeností tvrdí, že pudy a nikoli rozum bojovníka jsou hlavní silou lidského konání bojovníka. Správnost tvrzení Lingauova potvrzuje se pozorováním ze tří válek: japonské, světové i občanské v Rusku.

Ostavnoj: Hledání kamene mudrců. Autor rozebírá práci Státního vydavatelství „Válka a vojenské umění ve světle historického materialismu“ (1927) a považuje pokus jeho kolektivních tvůrců: Rjazanova, Goreva, Ciffera, Svěčina a Tuchačevského — za „nezralý“. Za první velkou chybu považuje Ostavnoj izolovanost studia válečných dějin. Ciffer dává se strhnouti kvalitativními úspěchy techniky světové války a nedbá dosti kvantitativních; k tomu Ostavnoj správně poznamenává, že 4—5 německých „ultradalekonosných“ děl nepřevrátilo výsledek války ve prospěch Německa. Gorev, mluvě o závislosti války na hospodářství, politice a na třídní moci, nepodává rozbor zjevů, nýbrž omezuje se na pouhé povídání. Totéž postavení zaujímá i Rjazanov. Práci Svěčina charakterisuje Ostavnoj takto: „Jaký vztah má sbírka krátkých informací o životě a činnosti velikých lidí s přiloženou komplikací jejich myšlenek k sborníku?“ A poznámky Tuchačevského nazývá autor „poznámkami na okrajích knih“. Ze Tuchačevskij nemá ani znalosti ani hloubky myšlenek. Řekli jsme již výše, na počátku recenze žurnálu „Vojna a revoluce“ z roku 1927. Je velmi podivné, že Svěčin dělá právě tytéž chyby, proti kterým vystupoval (viz čís. 4. VR, stať „Studium válečných dějin“).

Ke konci čísla je rozsáhlý přehled „Zahraničních armád“ od Dolivo-Dobrovolského. Úplně souhlasiti nelze s tvrzením recensentovým, který praví, že „jestliže v roce 1871 bylo poměrně snadné a jednoduché přenést vládu z Paříže do Bordeaux, to v květnu r. 1918 taková myšlenka již nikomu nepřišla do hlavy — neboť tak se stal mechanismus vládní v moderní době složitým.“ (Str. 201). Autor pustil se zřetеле, že v okamžiku, kdy Francie prožívala kritické dny v roce 1914, dostala se otázka přenesení vlády z Paříže jinam na přetřes a kdyby nebylo bývalo šťastného obratu na Marně, byla by se evakuace provedla, bez ohledu na svou složitost.

V téže části Širinskij dává dobrý přehled: „Průpravy mladšího

velitelského sboru v polské armádě" podle Bellony „Polskej zbrojnie za rok 1927, práce por. Pokusa, kpt. gšt. Penčkovského, mjr. gšt. Kara a por. Gintela.

V části bibliografické uvádějí se

dvě ruské knihy Martynova: „Carská armáda“ a „Kornilov“ (pokus o vojenský převrat), které rozbírá známý nám již židovský činitel rozvratu Ruska, Rabinovič (č. 6. „Práce bolševiků v armádě v r. 1917“). Plk. rus. gšt. V. Dobrynin.

LITERÁRNÍ PŘEHLED

A. Spisy české.

Kamil Holý, div. generál: „Tažení v Haliči a v Polsku r. 1914.“ Vojenský archiv a voj. museum RČS. vydaly v řadě první svých spisů vojensko-historických jako číslo třetí uvedenou práci div. generála Kamila Holého, býv. ředitele voj. archivu a nyní velitele 6. pěší divise v Brně.

Kniha vyšla v Praze r. 1928, má 76 stran a 5 příloh. Kramská cena je 30 Kč, pro voj. gázisty 24 Kč.

V předmluvě uvádí autor, že kniha chce seznámiti širší kruhy s událostmi světové války prvního roku na ruském válečném, hlavně se strany rakouské, a že tedy má jen účel informační. Proto přestal autor na vyličení průběhu tažení ve velkých rysech až po armádní sbory a samostatné skupiny, při čemž se úmyslně vyhýbá soustavné kritice operací.

Po stručném úvodu, ličícím politické důvody k válce, stejně stručným nástinu mobilisace, poměru sil a nástupu, přistupuje autor k vyličení bojových událostí, které dělí na tyto tři údobí:

I. Operace v létě 1914, obsahující události až do druhé bitvy u Lvova (v to), (počátek srpna — polovice září).

II. Podzimní tažení, ličící události až po ústup rak.-uh. armád ze střední Haliče do prostoru u Krakova a na hřeben Karpat (v to).

(polovice září — počátek listopadu)

III. Tažení koncem roku 1914, shrnující veškeré boje v Karpatech, Haliči a v ruském Polsku do konce r. 1914.

Svého cíle autor nájisto dosáhl: podaří stručný nástin událostí v Ha-

liči a v Polsku do konce r. 1914. Záslužná Voj. archiv je v tom, že poskytl touto logicky a jasně psanou knihou — pokud nám známo — první české dílo o počátečních operacích na ruském válečném. Kniha lze doporučiti mladým důstojníkům, kteří se připravují k hlavní zkoušce do válečné školy, při které musí prokázati povšechnou znalost také těch operací, o nichž pojednává. Knihu div. generála Holého doplňuje vhodně na podkladě poněkud širšího rámce, hlavně pokud jde o mobilisaci, počty, nástup a operace ve Východním Prusku, dílo jeho nástupce v ředitelství Voj. archivu podplukovníka gšt. Josefa Novozámského: „Počáteční operace ve světové válce“, I. díl. Referát o něm přineseme příště.

Těšíme se také, že div. generál Holý obohatí naši českou literaturu o světové válce kritickým zhodnocením válečných událostí v Haliči a v Polsku v r. 1914, jak slibuje v předmluvě své knihy.

V zájmu čtenářstva upozorňujeme, že příloha 1 (válečné učenění rak.-uh. sil), uvedená na str. 13., a příloha 2 (válečné učenění ruských armád) uvedená na stránce 14, chybí. Patrně bylo v úmyslu je připojiti, avšak buď z finančních nebo časových důvodů k tomu nedošlo. Kde však se v textu vyskytuje odkaz na náčrt 1 atd., míní se tím připojené náčrtý, označené příloha 1 atd. Náčrtý jsou našim Vojenským zeměpisným ústavem bezvadně a skvěle provedeny. Na str. 34 opraví si čtenář ve čtvrtém odstavci, kde se mluví o armádě Böhma-Ermolliho, datum 26. srpna na 26. září. Kla.

B. Spisy cizojazyčné.

a) Polské.

Stefan Rowecki, pplk. gšt.: Walki uliczne (Pouliční boje). Varšava 1928. Wojskowy instytut naukowo-wydawniczy. Str. 286.

Kniha je souhrnem zkušeností z politických bouří a ozbrojených povstání a jich potlačení v různých státech.

Informuje čtenáře podrobně o při-